

KRYTERIA OCENIANIA ODPOWIEDZI
Próbna Matura z OPERONEM
Język polski
Poziom rozszerzony

Marzec 2019

Przykładowy plan wypowiedzi argumentacyjnej

Temat 1. Określ, jaki problem podejmuje Marta Piwińska w podanym tekście. Zajmij stanowisko wobec rozwiązania przyjętego przez autorkę, odwołując się do tego tekstu oraz do innych tekstów kultury. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 300 słów.

1. Określenie tematu tekstu, np.

Tekst Marty Piwińskiej dotyczy:

- miłości jako fenomenu epoki romantycznej;
- miłości jako części składowej romantycznej filozofii życia, w której miłość oznacza los, przeznaczenie (tzn. doświadczenie miłości jest najważniejszą wartością niezależnie od tego, czy jest szczęśliwa czy nieszczęśliwa), jest doświadczeniem metafizycznym (związanym z doświadczeniem sacrum, znakiem istnienia wymiaru boskiego lub porównywalnym z ekstazą religijną, *przez miłość przebija na tę ziemską stronę tamten boski i kosmiczny wzór*), co odróżnia ją od miłości sentymentalnej (która zgłębiała porywy własnego serca);
- miłości traktowanej jako punkt wyjścia do rozważań o sensie istnienia;
- miłości jako odpowiedzi romantyków na dramat egzystencji, remedium na chaos i przypadkowość życia;
- miłości jako „lustra” zdolnego odbić nieskończoność (Boga);
- relacji romantycznych kochanków jako „istot bliźniaczych”, „pokrewnych dusz”, „sobowtóra innej pticy”.

2. Określenie, rozważenie i ocena stanowiska autora oraz sformułowanie własnego stanowiska wobec podjętego problemu

W realizacji tematu piszący powinien odnieść się do stwierdzeń Marty Piwińskiej o tym, czym była miłość w epoce romantyzmu oraz przywołać przykłady literackich realizacji wzorca romantycznego i/lub dyskusji z tym wzorcem w późniejszych epokach, np. w dziełach Adama Mickiewicza (najpełniej w *Dziadach* cz. IV), Juliusza Słowackiego (*Kordian*) lub Zygmunta Krasińskiego (*Nie-Boska komedia* cz. I).

Piszący może odnieść się do:

- przykładów polemiki z tym wzorcem, np. miłości Wokulskiego do Izabeli w *Lalce* Bolesława Prusa (bohater jest ofiarą romantycznego pojmowania miłości);
- żywotności wzorca i stylu romantycznej miłości w kulturze popularnej (zbanalizowana forma tego wzorca).

3. Sformułowanie własnych wniosków, np.

Uczeń może stwierdzać, że epoka romantyczna uznała miłość „pokrewnych dusz” – kobiety i mężczyzny – za najważniejszy aspekt ludzkiej egzystencji, mimo że najczęściej jest to miłość nieszczęśliwa, kończąca się rozstaniem kochanków. Dramat miłosny często skłania mężczyzn odrzuconych przez ukochaną kobietę do gestów samobójczych (np. Gustaw, Kordian, Wokulski). Los bohaterów romantycznych w literaturze polskiej nie kończy się jednak na tym zawiedzionym uczuciu. W paradygmacie polskim sublimuje się ono w miłości do ojczyzny, o czym świadczą wybory bohaterów: Gustawa-Konrada, Jacka Soplicy, Kordiana, hrabiego Henryka.

Natomiast literatura (kultura) popularna realizuje w fabułach obyczajowych tylko uproszczony wzorzec, schemat romantycznej miłości skupiony na perypetiach miłosnych kochanków. W dramatach miłosnych (melodramatach) dopuszcza się tragiczne rozwiązania losów bohaterów, którzy nie mogą być razem, w komediach romantycznych – zakończenia pomyślne („baśniowe”: „żyli długo i szczęśliwie”).

Na pewno wzorzec romantycznej miłości jest w kulturze nieprzemijający, miłość uznaje się za „klucz do sensu istnienia i każdego indywidualnego losu”.

W zadaniu jest oceniana umiejętność twórczego wykorzystania tekstów kultury typu: recenzja, szkic, artykuł, esej, w odwołaniu do rozmaitych kontekstów. Za zadanie przyznaje się maksymalnie **40 punktów**. Wypracowanie musi mieć nie mniej niż **300 wyrazów**.

Wypowiedź pisemna jest sprawdzana zgodnie z kryteriami podanymi w *Informatorze o egzaminie maturalnym z języka polskiego od roku szkolnego 2014/2015* (www.cke.edu.pl).

Kryteria oceny wypowiedzi argumentacyjnej	Zasady przyznawania punktów	Liczba punktów
Określenie problemu	Oceniając pracę pod względem określenia problemu, bierze się pod uwagę jego zgodność z tekstem oraz to, czy jest ono pełne. – 9 pkt – określenie problemu zgodne z tekstem i pełne – 6 pkt – określenie problemu zgodne z tekstem, ale niepełne – 3 pkt – określenie problemu częściowo zgodne z tekstem – 0 pkt – brak określenia problemu lub problem niezgodny z tekstem	0–9
Sformułowanie stanowiska wobec rozwiązania przyjętego przez autora tekstu	Oceniając pracę pod względem sformułowania stanowiska wobec rozwiązania przyjętego przez autora tekstu, bierze się pod uwagę, czy jest ono adekwatne do tekstu i czy jest ono pełne. – 9 pkt – stanowisko adekwatne do tekstu i pełne – 6 pkt – stanowisko adekwatne do tekstu, ale niepełne – 3 pkt – stanowisko częściowo adekwatne do tekstu – 0 pkt – brak stanowiska lub stanowisko nieadekwatne do tekstu	0–9

Poprawność rzeczowa	Oceniając pracę pod względem poprawności rzeczowej, bierze się pod uwagę liczbę błędów rzeczowych. – 2 pkt – brak błędów rzeczowych – 0 pkt – jeden błąd rzeczowy lub więcej błędów rzeczowych Błąd kardynalny, to błąd wskazujący na nieznaną treść tekstu kultury oraz kontekstów, do których odwołuje się zdający.	0–2
Zamysł kompozycyjny	Oceniając pracę pod względem zamysłu kompozycyjnego, bierze się pod uwagę: – funkcjonalność segmentacji – czy zostały wyodrębnione w tekście (językowo i graficznie) części pracy oraz akapity, – uporządkowanie tekstu – czy wyodrębnione części i akapity zostały logicznie uporządkowane. – 6 pkt – kompozycja funkcjonalna – 3 pkt – zaburzenia funkcjonalności kompozycji – 0 pkt – brak zamysłu kompozycyjnego	0–6
Spójność lokalna	Oceniając pracę pod względem spójności lokalnej, bierze się pod uwagę zgodność logiczną i gramatyczną między sąsiadującymi zdaniami w akapitach. – 2 pkt – pełna spójność wypowiedzi lub nieznaczne zaburzenie spójności – 1 pkt – znaczne zaburzenie spójności – 0 pkt – wypowiedź niespójna	0–2
Styl tekstu	Oceniając pracę pod względem stylu tekstu, bierze się pod uwagę jego stosowność, zachowanie zasady decorum. – 4 pkt – styl stosowny – 2 pkt – styl częściowo stosowny – 0 pkt – styl niestosowny	0–4
Poprawność językowa	Oceniając pracę pod względem poprawności językowej, bierze się pod uwagę liczbę i wagę błędów składniowych, leksykalnych, słowotwórczych, frazeologicznych, fleksyjnych i stylistycznych. – 4 pkt – brak błędów lub nieliczne błędy nierażące – 2 pkt – liczne błędy nierażące lub nieliczne błędy rażące – 0 pkt – liczne błędy rażące	0–4
Poprawność zapisu	Oceniając pracę pod względem poprawności zapisu, bierze się pod uwagę liczbę oraz wagę błędów ortograficznych i interpunkcyjnych. – 4 pkt – zapis w pełni poprawny lub nieliczne błędy nierażące – 2 pkt – liczne błędy nierażące lub nieliczne błędy rażące – 0 pkt – liczne błędy rażące	0–4

Niezależnie od stopnia realizacji poszczególnych podkryteriów zdający:

- otrzymuje 0 punktów w pozostałych kategoriach, jeżeli przyznano 0 punktów w kategorii określenie problemu,
 - nie otrzymuje punktów w pozostałych kategoriach, jeżeli otrzymał 3 punkty w kategorii określenie problemu, a 0 punktów za sformułowanie stanowiska wobec rozwiązania przyjętego przez autora tekstu,
 - otrzymuje punkty tylko w kategoriach: określenie problemu, sformułowanie stanowiska wobec rozwiązania przyjętego przez autora tekstu i poprawność rzeczowa, jeśli praca składa się z mniej niż 300 słów.
- Praca zostaje zdyskwalifikowana w przypadku pojawienia się błędu kardynalnego.

Przykładowy plan interpretacji porównawczej

Temat 2. Dokonaj interpretacji porównawczej podanych utworów. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 300 słów.

1. Sformułowanie hipotezy interpretacyjnej, np.

- wspólny motyw przestrzenny – kino;
- miejsce „zamiast” życia, miejsce łatwych pocieszeń.

2. Dostrzeżenie różnic ważnych dla interpretacji, np.

U Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego kino jest przestrzenią nacechowaną pozytywnie z kolei u Stanisława Barańczaka – negatywną, miejscem sztucznym.

U Gałczyńskiego kino jest miejscem magicznym, sztucznym, ale otaczającym człowieka kojącą magią; miejscem pozwalającym zerwać z codziennością, remedium na „rozterkę i udrękę”, „umęczone serce”, „gdzie wszystko się zapomina”, „gospodą ubogich”. Kino przenosi człowieka w inny, lepszy, egzotyczny świat. Jest pozytywnie nacechowaną rozrywką, która pozwala „trwać, i nie uciekać”, źródłem pozytywnych przeżyć.

U Barańczaka kino jest namiastką katharsis (duchowego oczyszczenia). Stwarza pozory sensu i życia według wartości. Jest „konfesjonałem”, pretekstem do refleksji na temat życia współczesnego człowieka. Tekst Barańczaka nacechowany jest ironią.

3. Wykorzystanie kontekstów interpretacyjnych, np.

- kino jako rozrywka masowa w dwudziestoleciu międzywojennym;
- nastrojowość poezji Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego;
- funkcje kultury masowej;
- liryka Stanisława Barańczaka – refleksyjna, komentująca kondycję współczesnego człowieka.

4. Podsumowanie

Obaj poeci wykorzystali w swoich wierszach motyw kina, gdyż uznają je za przestrzeń znaczącą w kulturze XX wieku (jako symbol kultury popularnej, masowej); sytuacja bycia widzem w kinie staje się pretekstem do skomentowania jego funkcji „terapeutycznej”.

Różne są jednak ujęcia tego motywu:

- Konstanty Ildefons Gałczyński w swoim wierszu przedstawia kino jako miejsce o szczególnym klimacie (różnym od codzienności i zwykłego życia), a sztukę filmową jako rozrywkę spr-

wiającą widzom przyjemność, zaspokajającą potrzebę obcowania z pięknem i dającą widzom namiastkę życia szczęśliwego; poeta wypowiada się o kinie z aprobatą, pozytywnie wartościując kino jako miejsce ucieczki od problemów życia.

- Stanisław Barańczak w swoim wierszu w sposób ironiczny przedstawia kino jako „świątynię”, „konfesjonał”, miejsce moralnych rozliczeń współczesnego człowieka, który ucieka od rzeczywistości, nie chce się zmierzyć z prawdą o sobie, woli życie w fałszu („kinową tzę”), bo chroni w ten sposób swoje wewnętrzne „ja” przed emocjami, z którymi sobie w życiu nie radzi; poeta diagnozuje, że uczestniczenie w tej masowej rozrywce kompensuje nieumiejętność życia.

W zadaniu jest oceniana umiejętność tworzenia wypowiedzi pisemnej zgodnej z regułami jej organizacji, zachowującej zasady spójności znaczeniowej i logicznej, mającej czytelną kompozycję, będącej spójną i funkcjonalną pod kątem stylistycznym. Za zadanie przyznaje się maksymalnie **40 punktów**. Wypracowanie musi mieć nie mniej niż **300 wyrazów**.

Wypowiedź pisemna jest sprawdzana zgodnie z kryteriami podanymi w *Informatorze o egzaminie maturalnym z języka polskiego od roku szkolnego 2014/2015* (www.cke.edu.pl).

Kryteria oceny interpretacji porównawczej	Zasady przyznawania punktów	Liczba punktów
Koncepcja porównywania utworów	Oceniając pracę pod względem koncepcji porównywania utworów, bierze się pod uwagę jej niesprzeczność z utworami oraz skalę spójności. Istotne jest również to, czy zdający odnajduje sensy niedosłowne w utworze. – 6 pkt – koncepcja niesprzeczna z utworami i spójna – 4 pkt – koncepcja niesprzeczna z utworami i częściowo spójna – 2 pkt – koncepcja częściowo sprzeczna z utworami – 0 pkt – koncepcja sprzeczna z utworami lub brak koncepcji	0–6
Uzasadnienie tezy interpretacyjnej	Oceniając pracę pod względem uzasadnienia tezy interpretacyjnej, bierze się pod uwagę, czy jest: – trafne i pogłębione – znajduje potwierdzenie nie tylko w tekstach, lecz także w kontekstach. – 12 pkt – uzasadnienie trafne i pogłębione – 8 pkt – uzasadnienie trafne, ale niepogłębione – 4 pkt – uzasadnienie częściowo trafne – 0 pkt – brak trafnych argumentów uzasadniających interpretację porównawczą	0–12
Poprawność rzeczowa	Oceniając pracę pod względem poprawności rzeczowej, bierze się pod uwagę liczbę błędów rzeczowych: – 2 pkt – brak błędów rzeczowych – 0 pkt – jeden błąd rzeczowy lub więcej błędów rzeczowych Błąd kardynalny to błąd wskazujący na nieznaną treść tekstu kultury oraz kontekstów, do których odwołuje się zdający.	0–2

Zamysł kompozycyjny	Oceniając pracę pod względem zamysłu kompozycyjnego, bierze się pod uwagę: – funkcjonalność segmentacji – czy zostały wyodrębnione w tekście (językowo i graficznie) części pracy oraz akapity, – uporządkowanie tekstu – czy wyodrębnione części i akapity zostały logicznie uporządkowane. – 6 pkt – kompozycja funkcjonalna – 3 pkt – zaburzenia funkcjonalności kompozycji – 0 pkt – brak zamysłu kompozycyjnego	0–6
Spójność lokalna	Oceniając pracę pod względem spójności lokalnej, bierze się pod uwagę zgodność logiczną i gramatyczną między sąsiadującymi zdaniami w akapitach. – 2 pkt – pełna spójność wypowiedzi lub nieznaczne zaburzenie spójności – 1 pkt – znaczne zaburzenie spójności – 0 pkt – wypowiedź niespójna	0–2
Styl tekstu	Oceniając pracę pod względem stylu tekstu, bierze się pod uwagę jego stosowność, zachowanie zasady decorum. – 4 pkt – styl stosowny – 2 pkt – styl częściowo stosowny – 0 pkt – styl niestosowny	0–4
Poprawność językowa	Oceniając pracę pod względem poprawności językowej, bierze się pod uwagę liczbę i wagę błędów składniowych, leksykalnych, słowotwórczych, frazeologicznych, fleksyjnych i stylistycznych. – 4 pkt – brak błędów lub nieliczne błędy nierażące – 2 pkt – liczne błędy nierażące lub nieliczne błędy rażące – 0 pkt – liczne błędy rażące	0–4
Poprawność zapisu	Oceniając pracę pod względem poprawności zapisu, bierze się pod uwagę liczbę oraz wagę błędów ortograficznych i interpunkcyjnych. – 4 pkt – zapis w pełni poprawny lub nieliczne błędy nierażące – 2 pkt – liczne błędy nierażące lub nieliczne błędy rażące – 0 pkt – liczne błędy rażące	0–4
<p>Niezależnie od stopnia realizacji poszczególnych podkryteriów zdający:</p> <ul style="list-style-type: none"> – otrzymuje 0 punktów w pozostałych kategoriach, jeżeli przyznano 0 punktów w kategorii koncepcja interpretacyjna, – nie otrzymuje punktów w pozostałych kategoriach, jeżeli otrzymał 2 punkty w kategorii koncepcja porównywania utworów, a 0 punktów za uzasadnienie tezy interpretacyjnej, – otrzymuje punkty tylko w kategoriach: koncepcja porównywania utworów, uzasadnienie tezy interpretacyjnej i poprawność rzeczowa, jeśli praca składa się z mniej niż 300 słów. <p>Praca zostaje zdyskwalifikowana w przypadku pojawienia się błędu kardynalnego.</p>		